

**JUDECĂTORIA BĂLȚI
SEDIUL GLODENI**

Republica Moldova, or. Glodeni, str. Ștefan cel Mare, 7
Email: jgl@justice.md; Tel.: /+373 249/ 22891
www.instante.justice.md

Foaie de însoțire a dosarului civil nr. 2-24107979-26-2-25092024, (2-652/2024)

**Curtea Constituțională
mun. Chișinău, str. Al. Lăpușneanu, nr.28**

Prin prezenta, Judecătoria Bălți (sediul Glodeni), Vă remite după competență sesizarea reprezentantului pârțului, avocatului Sergiu Leontean privind excepția de neconstituționalitate a art.45 Cod Contravențional RM la cauza civilă nr. 2-24107979-26-2-25092024, (2-652/2024) la cererea de chemare în judecată a lui SRL "Excelent-Green-Agro" împotriva lui Perju Petru cu privire la încasarea prejudiciului material.

Anexă: sesizarea din 11.11.2025 pe 15 file
Încheierea nr.2-652/2024 din 12.11.2025 pe 4 file.

Președintele ședinței, judecător

Vasile Nogai

Ex. Grefier Dumitrița Dubic

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit.g) din Constituție

I. AUTORUL SESIZĂRII:
Perju Petru,

Reprezentat de avocatul Serghei Leontean

Instanța de judecată: Judecătoria Balti, sediul Glodeni

Judecător: Vasile Nogai

Or. Glodeni, str. Ștefan cel Mare 7

e-mail: jgl@justice.md

Dosarul nr.

2-24107979-26-2-25092024

2-652/2024

II. Informații pertinente despre cazul dedus judecătii instanței de drept comun

SRL „Excelent-Green- Agro”, reprezentantă prin Perju Petru Mihail a depus o cerere de chemare în judecată către Perju Petru Gheorghe cu privire la încasarea prejudiciului material, cauzat prin contravenție.

Prin acțiune solicită reclamantul, admiterea cererii, încasarea din contul lui Perju Petru Gheorghe, în beneficiul lui SRL „Excelent-Green-Agro” prejudiciul material în sumă de 513 000 lei, încasarea cheltuielilor de asistenta juridică – prejudiciu care afirmă că a fost cauzat în rezultatul săvârșirii de Perju Petru Gheorghe a contravenției prevăzută de art. 335 Cod Contravențional (Samavolnicia).

La data de 02.06.2025 SRL „Excelent-Green-Agro”, a înaintat o cerere de majorarea a pretențiilor, prin care solicită a se admite cererea de majorare a pretențiilor în sensul formulat, concretizarea cuantumului pretențiilor, în următoarele capete de cerere: încasarea din contul lui Perju Petru Gheorghe, în beneficiul lui SRL „Excelent-Green-Agro”, prejudiciul material în sumă de 805 650 lei, încasarea din contul lui Perju Petru Gheorghe, în beneficiul lui SRL „Excelent- Green-Agro”, a cheltuielilor de asistenta juridică în sumă de 10 000 lei.

Indică reclamantul că cerințele sunt întemeiate pe Hotărârea Judecătoriei Drochia (sediul Râșcani) din 25.05.2023 sub nr.4-181/2022 menținută prin Decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 27.07.2023 sub nr.4r-573/2023 și Hotărârea judecătoriei Drochia (sediul Rîșcani) din 15.11.2023 sub nr.4-86/2023 menținută prin Decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 24.01.2024 sub nr.4r-966/2023.

În drept acțiunea este întemeiată pe prevederile art.45 alin. (1) Cod Contravențional, - persoana al cărei drept sau interes legitim a fost lezat prin contravenție îl poate apăra prin acțiune civilă depusă conform legislației procedurale civile. Aceasta persoana are în special dreptul la repararea prejudiciului patrimonial și a celui nepatrimonial cauzate prin contravenție.

III. OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are ca obiect exercitarea controlului constituționalității a sintagmei:

”Persoana al cărei drept sau interes legitim a fost lezat prin contravenție îl poate apăra prin acțiune civilă depusă conform legislației procedurale civile.” și a sintagmei din al. 2 ”Soluționând cauza contravențională, autoritatea competentă este în drept, la cererea victimei, să dispună repararea prejudiciului cauzat prin contravenție în cazul în care nu există divergențe asupra întinderii lui.” din art. 45 Cod Contravențional, prin prisma neincluzerii în textul Legii (omisiunii) a instanței sau autorității care este în drept să examineze acțiunea civilă și care este consecința în cazul în care la examinarea contravenției nu au fost înaintate pretenții de ordin material.

Concomitent norma să fie supusă controlului constituționalității prin prisma faptului că nu prevede care prejudiciu prejudiciul material se consideră legat de săvârșirea acțiunii interzise de legea contravențională/

IV. LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

1. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

- (1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.
- (2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

- (1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.
- (2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 26

Dreptul la apărare

- (1) Dreptul la apărare este garantat.
- (2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.
- (3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.
- (4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

- (1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.
- (2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.
- (3) Avera dobîndită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobîndirii se prezumă.
- (4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.
- (5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.
- (6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.

Articolul 54
Restrângerea exercițiului unor drepturi
sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Prevederi relevante ale Codului Contravențional:

Articolul 45. Repararea prejudiciului

(1) Persoana al cărei drept sau interes legitim a fost lezat prin contravenție îl poate apăra prin acțiune civilă depusă conform legislației procedurale civile. Această persoană are în special dreptul la repararea prejudiciului patrimonial și a celui nepatrimonial cauzate prin contravenție. Prezentul alineat se aplică în egală măsură și în cazul în care, în sensul art.30 alin.(11), se consideră că făptuitorul nu a fost supus răspunderii contravenționale.

(2) Soluționînd cauza contravențională, autoritatea competentă este în drept, la cererea victimei, să dispună repararea prejudiciului cauzat prin contravenție în cazul în care nu există divergențe asupra întinderii lui.

Articolul 374. Procesul contravențional

(1) – *abrogat.*

(2) Procesul contravențional este activitatea desfășurată de autoritatea competentă, cu participarea părților și a altor persoane titulare de drepturi și de obligații, avînd ca scop constatarea contravenției, examinarea și soluționarea cauzei contravenționale, constatarea cauzelor și condițiilor care au contribuit la săvîrșirea contravenției.

(2¹) Procesul contravențional începe de drept din momentul sesizării sau al autosesizării agentului constator privind săvîrșirea contravenției.

(3) Procesul contravențional se desfășoară pe principii generale de drept contravențional, în temeiul Constituției, al prezentului cod, al Codului de procedură penală, precum și al normelor dreptului internațional și ale tratatelor internaționale cu privire la drepturile și libertățile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte.

(4) În cadrul procesului contravențional, prelucrarea datelor cu caracter personal se efectuează conform prevederilor Legii nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

Prevederi relevante ale Codului de procedură penală:

Articolul 219. Acțiunea civilă în procesul penal

(1) Acțiunea civilă în procesul penal se întentează prin depunerea unei cereri, adresate procurorului sau instanței de judecată, de către persoanele fizice sau juridice cărora le-au fost cauzate prejudicii materiale sau morale nemijlocit prin fapta (acțiunea sau inacțiunea) interzisă de legea penală sau în legătură cu săvârșirea acesteia.

(2) Persoanele fizice și juridice cărora le-a fost cauzat prejudiciu nemijlocit prin acțiunile interzise de legea penală pot intenta o acțiune civilă privitor la despăgubire prin:

- 1) restituirea în natură a obiectelor sau a contravalorii bunurilor pierdute ori nimicite în urma săvârșirii faptei interzise de legea penală;
- 2) compensarea cheltuielilor pentru procurarea bunurilor pierdute ori nimicite sau restabilirea calității, aspectului comercial, precum și repararea bunurilor deteriorate;
- 3) compensarea venitului ratat în urma acțiunilor interzise de legea penală;
- 4) repararea prejudiciului moral sau, după caz, a daunei aduse reputației profesionale.

(3) Prejudiciul material se consideră legat de săvârșirea acțiunii interzise de legea penală dacă el se exprimă în cheltuieli pentru:

- 1) tratamentul părții vătămate și îngrijirea acesteia;
- 2) înmormântarea părții vătămate;
- 3) plata sumelor de asigurare, indemnizațiilor și pensiilor;
- 4) executarea contractului de depozit al bunurilor.

(4) La evaluarea cuantumului despăgubirilor materiale ale prejudiciului moral, instanța de judecată ia în considerare suferințele fizice ale victimei, prejudiciul agrement sau estetic, pierderea speranței în viață, pierderea onoarei prin defăimare, suferințele psihice provocate de decesul rudelor apropiate etc.

(6) Acțiunea civilă poate fi intentată în numele persoanei fizice sau juridice de către reprezentanții acestora.

(7) În caz de deces al persoanei fizice care este în drept de a intenta o acțiune civilă în procesul penal, acest drept trece la succesorii ei, iar în caz de reorganizare a persoanei juridice – la succesorul ei de drept.

(8) Pretențiile persoanelor fizice și juridice prejudiciate nemijlocit prin fapta interzisă de legea penală au prioritate în raport cu pretențiile statului față de făptuitor.

(9) Organul de urmărire penală și instanța sînt obligate să aducă la cunoștință persoanei dreptul de a intenta acțiune civilă sau de a recurge la mediere pentru soluționarea litigiului civil.

Articolul 220. Aplicarea legislației la examinarea acțiunii civile

(1) Acțiunea civilă în procesul penal se soluționează în conformitate cu prevederile prezentului cod.

(2) Normele procedurii civile și normele procesului de mediere a litigiilor civile se aplică dacă ele nu contravin principiilor procesului penal și dacă normele procesului penal nu prevăd asemenea reglementări.

(3) Hotărîrea privind acțiunea civilă se adoptă în conformitate cu normele dreptului civil și ale altor domenii de drept.

(4) Termenul de prescripție prevăzut de legislația civilă nu se aplică acțiunilor civile soluționate în procesul penal.

(5) În cazul în care persoana care a înaintat acțiunea civilă a fost recunoscută în calitate de parte civilă, însă, ulterior, prin ordonanță, s-a dispus încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale sau scoaterea persoanei de sub urmărire penală, din data cînd această ordonanță devine irevocabilă începe să curgă un nou termen de prescripție extinctivă a acțiunii civile.

(6) În cazul în care instanța de judecată a admis în principiu acțiunea civilă sau a lăsat-o fără soluționare, din data cînd această sentință devine irevocabilă începe să curgă un nou termen de prescripție extinctivă a acțiunii civile.

Articolul 221. Intentarea acțiunii civile în procesul penal

(1) Acțiunea civilă în procesul penal se intentează în baza cererii scrise a părții civile sau a reprezentantului ei în orice moment de la pornirea procesului penal pînă la terminarea cercetării judecătorești.

(2) Acțiunea civilă se intentează față de bănuț, învinuit, inculpat, față de o persoană necunoscută care urmează să fie trasă la răspundere sau față de persoana care poate fi responsabilă de acțiunile învinuitului, inculpatului.

(3) În cererea de intentare a acțiunii civile se arată cauza penală în procedura căreia urmează să fie intentată acțiunea civilă, cine și către cine intentează acțiunea, valoarea acțiunii și cerința de despăgubire. Dacă este necesar, partea civilă își poate concretiza pretențiile.

(4) Procurorul poate intenta și susține acțiunea civilă intentată pentru compensarea prejudiciului cauzat autorităților publice prin infracțiune, precum și pentru anularea actelor care au cauzat prejudiciul, de la pornirea procesului penal pînă la terminarea cercetării judecătorești. Cererea de chemare în judecată poate fi depusă indiferent de acordul autorității publice.

(5) Persoana care nu a intentat acțiunea civilă în cadrul procesului penal are dreptul de a intenta o asemenea acțiune în ordinea procedurii civile. Dacă acțiunea civilă intentată la instanța civilă a fost respinsă, reclamantul nu are dreptul de a intenta aceeași acțiune în cadrul procesului penal. Dacă acțiunea civilă a fost respinsă în cadrul procesului penal, reclamantul nu are dreptul să intenteze aceeași acțiune în ordinea procedurii civile.

V. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

1. Referitor la obiectul excepției de neconstituționalitate, reclamantul pretinde și afirmă că normele contestate constituie motive de drept la înaintarea acțiunii și ar putea fi aplicate la examinarea cauzei în care a fost ridicată prezenta excepție de neconstituționalitate, iar articolul **art. 45 Cod Contravențional** nu a mai constituit anterior obiect al controlului constituționalității în sens de omisiune.
2. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că omisiunea legislativă poate constitui obiect de examinare al Curții Constituționale dacă prin aceasta este afectat un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 17 din 19 mai 2016, § 71; DCC nr. 28 din 12 martie 2020, § 24; DCC nr. 123 din 22 octombrie 2020, §26; DCC nr. 162 din 29 decembrie 2020, § 23).
3. Referitor la încălcarea art. 20 din Constituția Republicii Moldova, Curtea în jurisprudența sa a stabilit că dreptul de acces la un tribunal trebuie să fie unul practic și efectiv, nu teoretic și iluzoriu (HCC nr. 5 din 3 martie 2022, § 60). În jurisprudența sa cu privire la accesul la justiție, Curtea Europeană a reiterat că dreptul de acces la o instanță – adică dreptul de a introduce o acțiune în fața instanțelor în materie civilă – constituie un element care este inerent dreptului prevăzut la articolul 6 § 1 din Convenția Europeană. Dreptul la un proces echitabil, astfel cum este garantat de articolul 6 § 1 din Convenție, trebuie interpretat în lumina principiului preeminenței dreptului, care impune ca toți justițiabilii să dispună de un remediu judiciar efectiv care să le permită să-și exercite drepturile cu caracter civil. Orice persoană are dreptul ca orice pretenție referitoare la drepturile și obligațiile sale civile să fie adusă în fața unei instanțe sau tribunal (a se vedea *Nait-*

- Liman v. Elveția* [MC], 15 martie 2018, §§ 112-113).
4. În altă ordine de idei, cu mențiunea că etimologic vorbind, securitate desemnează «starea de spirit încrezătoare și liniștită a celui care se crede la adăpost de pericol», pe când adjectivul juridic pare a preciza mai degrabă originea pericolului, și anume pericolul provenind dintr-o regulă de drept, fie aceasta de natură legislativă ori administrativă sau chiar de origine jurisprudențială.
 5. Securitatea juridică se leagă, așadar, de principiul general al preeminenței dreptului. De aici, această noțiune prezintă conexiuni foarte puternice cu principiile elaborate, de la caz la caz, prin jurisprudența Curții și care derivă, toate, din trunchiul comun reprezentat de acest principiu general.
 6. O protecție adecvată împotriva arbitrariului constituie o obligație pentru orice Stat care dorește să consacre «preeminența dreptului». Aceasta este, așadar, protecția pe care Convenția își propune să o asigure, nu numai cenzurând orice ingerință ce nu ar fi legitimă sau nu s-ar întemeia pe elemente pertinente și suficiente, și, deci, nu ar fi necesară într-o societate democratică, dar și veghind la acele situații juridice în care sunt în joc drepturi subiective, a căror stare de incertitudine ar putea, de la un anumit moment, să lovească însăși substanța drepturilor.
 7. Din perspectiva Convenției Europene a Drepturilor Omului, faptele contravenționale pot intra în sfera cauzelor penale. Astfel, în materie contravențională au fost recunoscute garanțiile procedurale specifice materiei penale, prevăzută de art. 6 § 2 din Convenție (a se vedea cauza *Ziliberg v. Moldova*, 1 februarie 2005, § 33; *Fomin v. Moldova*, 11 octombrie 2011, § 18).
 8. Conform jurisprudenței Curții (**HCC nr. 12 din 6 aprilie 2021**) Curtea stabilește că condiția previzibilității legii este îndeplinită atunci când persoana poate prevedea - în caz de necesitate, cu o asistență juridică adecvată - într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele pe care o conduită le poate implica (*Berardi și Mularoni v. San Marino*, 10 ianuarie 2019, § 40; *Khodorkovskiy și Lebedev v. Rusia* [nr. 2], 14 ianuarie 2020, § 570). În jurisprudența sa, Curtea a stabilit că, pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat în mod clar și inteligibil, fără dificultăți de ordin sintactic și pasaje obscure (HCC nr. 6 din 10 martie 2020, § 69; HCC nr. 18 din 30 iunie 2020, § 79; DCC nr. 3 din 16 ianuarie 2020, § 25). Totodată, Curtea reiterează că o normă corespunde exigenței previzibilității atunci când oferă o măsură de protecție împotriva imixtiunilor arbitrare din partea autorităților publice (*Centro Europa 7 S.r.l. și Di Stefano v. Italia* [MC], 7 iunie 2012, § 143).
 9. Astfel, prin prisma prevederilor art. 45 Cod Contravențional în concordanță cu art. 374 Cod Contravențional și art. 219 Cod de procedura penală, contravenientul se așteaptă că toate pretențiile inclusiv cele de ordin material să fie invocate de partea interesată în cadrul examinării cauzei contravenționale de către instanță sau orice altă autoritate competentă de a examina cauza. Excepție fiind cazurile când există divergențe asupra întinderii lui.
 10. În orice altfel de situație, cu spre exemplu în cazul din speță, contravenientul este "ostatic" a lipsei de garanții procesuale certe unde acesta în lipsa unei prevederi legale nu cunoaște despre faptul unui prejudiciu care poate fi pretins ulterior, sau dacă este justificat din punct de vedere legal ca după finalizarea procesului contravențional, în lipsa a căreia pretenții în cadrul acestuia, să fie aceste pretenții înaintate.
 11. Or, o prevedere legală prin care să instituie limite legale ce țin de pretinderea prejudiciului în rezultatul săvârșirii unei contravenții ar pune pe poziții egale părțile în proces și nu va lasă loc de interpretare arbitrară.

12. În această ordine de idei din conținutul normei legale criticate nu este nici o claritate care este acțiunea următoare în cazul în care există totuși divergențe la întinderea prejudiciului pretins.
13. O altă neclaritate din norma criticată este faptul că prejudiciu pretins poate fi solicitat și clasificat drept prejudiciu cauzat prin contravenție.
14. În acest context Codul de procedură penală face o claritate prin enumerarea exhaustivă după cum urmează: art. 219 CPP **(3) Prejudiciul material se consideră legat de săvârșirea acțiunii interzise de legea penală dacă el se exprimă în cheltuieli pentru: tratamentul părții vătămate și îngrijirea acesteia; înmormântarea părții vătămate; plata sumelor de asigurare, indemnizațiilor și pensiilor; executarea contractului de depozit al bunurilor.**
12. Această lipsă aduce spre interpretare abuzivă și prin prisma Legii taxei de stat nr. 213 din 31/07/2023, care prin anexa nr. 2 stabilește categoriile de acțiuni care pot fi scutite de taxa de stat și anume: *Reclamanții* - În acțiunile privind repararea prejudiciului material și/sau moral cauzat prin infracțiune și/sau contravenție.
15. Evident că impactul acestor omisiuni este mare și nu credem că este discuția de aplicare a legii dar de faptul că lipsesc prevederi legale care ar reglementa cert astfel de situații.
16. Revenind la speță, pentru a evidenția de ce este atât de important aspectul menționat menționez că prin cererea de chemare în judecată depusă a fost solicitat instanței de judecată încasarea de la Perju Petru în folosul SRL Excelent Green Agro a prejudiciului material; Conform acțiunii depuse se desprinde că reclamantul a solicitat încasarea unui prejudiciu în cuantum de 513 000 lei care se afirmă că a fost suportat în perioada 10/10/2023 - 18/01/2024; Conform cererii de majorare se solicită de a fi încasat un prejudiciu în valoare totală de 805 650 care include și suma de 292 650 lei care se afirmă că a fost suportată în perioada 21/10/2024 - 30/11/2024; Prejudiciului solicitat în valoare totală de 805 650 include cheltuieli de prelucrarea terenului conform: Contract de prestări servicii de prelucrare a terenului agricol Nr.20/10- 2022, contract de prestări servicii de prelucrare a terenului agricol Nr.01/07- 2023, contract de prestări servicii de prelucrare a terenului agricol Nr.01/10- 2023 și presupuse cheltuieli pentru asistență juridică;
17. **Toate aceste pretenții care nu sunt în concordanță cu legea procesual penală menționată, sunt solicitate în calitate de prejudiciu în rezultatul săvârșirii contravenției, iar la înaintarea acțiunii nu se plătește taxa de stat.**
18. Evident că reclamantul cu o adresare în justiție va utiliza lipsa acestor prevederi legale despre care am menționat, mărin artificial suma, pentru a fi scutit de plata taxei de stat care ulterior teoretic poate fi pusă în sarcina contravenientului, or, odată fiind invocate prejudicii la examinarea cauzei contravenționale nici nu se mai ajungea în instanțe pentru a intenta un proces civil distinct.
19. Cu atât mai mult că instanța de judecată sau orice altă autoritate competentă de a examina cauza contravențională pot examina cauza cu mai multe circumstanțe și probe, iar acestea pot fi respinse în alt proces drept lipsite de relevanță.
20. Dar cea mai mare problemă este că contravenientul planează în stare de incertitudine dacă înaintea termenului de prescripție se va înainta o acțiune civilă sau nu.
21. Conform art. 374 Cod Contravențional - (2) Procesul contravențional este activitatea desfășurată de autoritatea competentă, cu participarea părților și a altor persoane titulare de drepturi și de obligații, având ca scop constatarea contravenției,

examinarea și soluționarea cauzei contravenționale, constatarea cauzelor și condițiilor care au contribuit la săvârșirea contravenției. (2¹) Procesul contravențional începe de drept din momentul sesizării sau al autosesizării agentului constatator privind săvârșirea contravenției. (3) Procesul contravențional se desfășoară pe principii generale de drept contravențional, în temeiul Constituției, al prezentului cod, al Codului de procedură penală, precum și al normelor dreptului internațional și ale tratatelor internaționale cu privire la drepturile și libertățile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte.

22. Pe cale de consecință a celor expuse sunt incidente prevederile articolului 26 din Constituție și după cum reiterează Curtea în jurisprudența sa, dreptul la apărare reprezintă totalitatea prerogativelor și a posibilităților pe care le au, potrivit legii, persoanele în vederea apărării intereselor lor. Acest drept este restrâns în situația în care persoana nu poate utiliza toate mijloacele procedurale necesare pentru apărarea sa (DCC nr. 116 din 8 septembrie 2022, § 22).
23. În acest context apare o întrebare foarte relevantă: cum contravenientul după finisarea procesului contravențional în lipsa prevederilor legale clare și certe își poate apăra interesele?
24. Considerăm că textul și respectiv omisiunile menționate anterior din prevederile **art. 45 Cod Contravențional**, nu întrunește condițiile de calitate, claritate, precizie și previzibilitate pe care în mod obligatoriu trebuie să le întrunească un text de lege, generând în acest mod confuzie și incertitudine în raporturile juridice pe care le reglementează, fapt ce contravine prevederilor art.23 alin.2 din Constituția RM.
25. Considerăm că textul legislativ este de calitate doar atunci când persoanele fizice sau juridice pot să înțeleagă prin interpretarea acestuia, drepturile și obligațiile reglementate de acest text de lege.
26. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit în general două cerințe față de legi. în primul rând, legea trebuie să fie accesibilă. în al doilea rând, aceasta nu poate fi considerată „lege” doar dacă este formulată cu o precizie suficientă, care permite cetățeanului să-și controleze comportamentul: el trebuie să poată prevedea, în cazurile când este necesar și cu ajutorul cuvenit, într-un grad rezonabil, în circumstanțe specifice, consecințele care pot surveni în urma acțiunii sale (*Cazul The Sunday Times v. the United Kingdom (no. 1)*, 26 April 1979, Series A no. 30, p. 31, §49, precum și *cazul Maeștri v. Italy, (Application no. 39748/98)*, 17 February 2004).
27. Considerăm că omisiunile menționate implică o ingerință în dreptul de acces liber la justiție, garantat de articolul 20 din Constituție. Având în vedere că, dreptul de acces liber la justiție nu este un drept absolut, ci unul care poate suferi limitări atât timp cât nu îi este afectată esența. Aceste limitări trebuie să urmărească un scop legitim și să existe o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit (a se vedea cazurile *Ashmgdane v. Regatul Unit*, 28 mai 1985, § 57; *Zwizsek Nauczycielstwa Polskiego v. Polonia*, 21 septembrie 2004, § 29; *Szwagrún- Baurycza v. Polonia*, 24 octombrie 2006, § 49). Dacă restricția este compatibilă cu aceste exigențe, nu va avea loc nicio încălcare a dreptului în discuție (*Z și alții v. Regatul Unit*, 10 mai 2001, §§ 92-93; *Momcilovic v. Croația*, 26 martie 2015, §§ 55-57).
28. Articolul 54 alin. (2) din Constituție, „exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege”. Sinteza „prevăzută de lege” presupune ca legea să îndeplinească anumite condiții de calitate. În acest sens, articolul 23 alin. (2) din Constituție impune adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile. Condiția accesibilității presupune ca textele de lege să poată

- fi cunoscute de către destinatari. Condiția dată este respectată.
29. Conform jurisprudenței Curții (HCC nr. 12 din 6 aprilie 2021) Curtea stabilește că condiția previzibilității legii este îndeplinită atunci când persoana poate prevedea - în caz de necesitate, cu o asistență juridică adecvată - într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele pe care o conduită le poate implica (*Berardi și Mularoni v. San Marino*, 10 ianuarie 2019, § 40; *Khodorkovskiy și Lebedev v. Rusia* [nr. 2], 14 ianuarie 2020, § 570). În jurisprudența sa, Curtea a stabilit că, pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat în mod clar și inteligibil, fără dificultăți de ordin sintactic și pasaje obscure (HCC nr. 6 din 10 martie 2020, § 69; HCC nr. 18 din 30 iunie 2020, § 79; DCC nr. 3 din 16 ianuarie 2020, § 25). Totodată, Curtea reiterează că o normă corespunde exigenței previzibilității atunci când oferă o măsură de protecție împotriva imixtiunilor arbitrare din partea autorităților publice (*Centro Europa 7 S.r.l. și Di Stefano v. Italia* [MC], 7 iunie 2012, § 143).
30. Soluțiile preconizate de un act normativ nu trebuie aplicate în mod aleatoriu, legiuitorul fiind obligat să stabilească condiții, modalități și criterii clare și precise. Or, potrivit art.46 alin.2 din Constituție, *Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire*. La fel, conform art.54 alin.2 al Constituției, *în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului*.

VI. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

1. **Admiterea prezentei excepții de neconstituționalitate;**
2. **Exercitarea controlului constituționalității a sintagmei "Persoana al cărei drept sau interes legitim a fost lezată prin contravenție îl poate apăra prin acțiune civilă depusă conform legislației procedurale civile." și a sintagmei din al. 2 "Soluționând cauza contravențională, autoritatea competentă este în drept, la cererea victimei, să dispună repararea prejudiciului cauzat prin contravenție în cazul în care nu există divergențe asupra întinderii lui." din art. 45 Cod Contravențional, prin prisma neincluserii în textul Legii (omisiunii) a instanței sau autorității care este în drept să examineze acțiunea civilă și care este consecința în cazul în care la examinarea contravenției nu au fost înaintate pretenții de ordin material.**
3. **Concomitent norma să fie supusă controlului constituționalității prin prisma faptului că nu prevede care prejudiciu material se consideră legat de săvârșirea acțiunii interzise de legea contravențională.**

VII. - DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

Nu sunt.

VIII. - LISTA DOCUMENTELOR ANEXATE

Nu sunt;

14

IX. - DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

**Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de
sesizare sunt exacte**

Locul: Chișinău

Data: 10/11/2025

Leontean Serghei

Digitally signed by Leontean Serghei
Date: 2025.11.10 20:00:56 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

2-24107979-26-2-25092024
2-652/2024

ÎNCHEIERE

12 noiembrie 2025

or. Glodeni

**Judecătoria Bălți
(sediul Glodeni)**

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
grefier

Vasile Nogai
Dumitrița Dubic

examinând în ședință publică sesizarea reprezentantului pârâtului, avocatului Sergiu Leontean privind excepția de neconstituționalitate a art.45 Cod Contravențional RM, la cererea de chemare în judecată a lui SRL „Excelent-Green-Agro” împotriva lui Perju Petru cu privire la încasarea prejudiciului material,-

a constatat

SRL „Excelent-Green-Agro” a înaintat o cerere de chemare în judecată împotriva lui Perju Petru cu privire la încasarea prejudiciului material.

Prin care solicită, admiterea cererii, încasarea din contul lui Perju Petru Gheorghe, în beneficiul lui SRL „Excelent-Green-Agro” prejudiciul material în sumă de 513 000 lei, încasarea cheltuielilor de asistență juridică.

La data de 02.06.2025, reprezentantul reclamantului SRL „Excelent-Green-Agro”, Perju Petru a înaintat o cerere privind majorarea pretențiilor, prin care solicită a se admite cererea de majorare a pretențiilor în sensul formulat, concretizarea cuantumului pretențiilor, în următoarele capete de cerere: încasarea din contul lui Perju Petru Gheorghe, în beneficiul lui SRL „Excelent-Green-Agro” prejudiciul material în sumă de 805 650 lei; încasarea din contul lui Perju Petru Gheorghe în beneficiul lui SRL „Excelent-Green-Agro” cheltuielile de asistență juridică în mărime de 10 000 lei.

La data de 11.11.2025 prin intermediul poștei electronice reprezentantul pârâtului, Perju Petru avocatul Sergiu Leontean a înaintat o cerere de ridicare a excepției de neconstituționalitate prin care solicită, admiterea prezentei cereri, ridicarea excepției de neconstituționalitate care are ca obiect exercitarea controlului constituționalității a sintagmei „Persoana al cărei drept sau interes legitim a fost lezat prin contravenție îl poate apăra prin acțiune civilă depusă conform legislației procedurale civile” și a sintagmei din alin. (2) „ soluționând cauza contravențională, autoritatea competentă este în drept, la cererea victimei, să dispună repararea prejudiciului cauzat prin contravenție în cazul în care nu există divergențe asupra întinderii lui”, din art.45 Cod Contravențional, prin prisma neincluzerii în textul Legii (omisiunii) a instanței sau a autorității care este în drept să examineze acțiunea civilă și care este consecința în cazul în care la examinarea contravenției nu au fost înaintate pretenții de ordin materiale. Concomitent norma să fie supusă controlului constituționalității prin prisma faptului că nu prevede careva prejudiciu material se consideră legat de săvârșirea acțiunii interzise de legea contravențională. Suspendarea pricinii la cererea de chemare în judecată a lui SRL „Excelent-Green-Agro” împotriva lui Perju Petru cu

privire la încasarea prejudiciului material până la adoptarea hotărârii Curții Constituționale și expedierea dosarului în adresa Curții Constituționale.

În motivarea căreia a indicat, că SRL „Excelent-Green-Agro”, reprezentantă prin Perju Petru Mihail a depus o cererea de chemare în judecată către Perju Petru Gheorghe cu privire la încasarea prejudiciului material, cauzat prin contravenție. Prin acțiune solicită reclamantul, admiterea cererii, încasarea din contul lui Perju Petru Gheorghe, în beneficiul lui SRL „Excelent-Green-Agro” prejudiciul material în sumă de 513 000 lei, încasarea cheltuielilor de asistență juridică – prejudiciul care afirmă că a fost cauzat în rezultatul săvârșirii de Perju Petru Gheorghe a contravenției prevăzute de art.335 Cod Contravențional (samavolnicia).

La data de 02.06.2025, SRL „Excelent-Green-Agro” a înaintat o cererea de majorarea a pretențiilor, prin care solicită a se admite cererea de majorare a pretențiilor în sensul formulat, concretizarea cuantumului pretențiilor, în următoarele capete de cerere : încasarea din contul lui Perju Petru Gheorghe, în beneficiul lui SRL „Excelent-Green-Agro”, prejudiciul material în sumă de 805 650 lei, încasarea din contul lui Perju Petru Gheorghe, în beneficiul lui SRL „Excelent-Green-Agro”, a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 10 000 lei.

Indică reclamantul, că cerințele sunt întemeiate pe Hotărârea Judecătorei Drochia (sediul Rîșcani) din 25.05.2023 sub nr.4-181/2022 menținută prin Decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 27.07.2023 sub nr.4r-573/2023 și Hotărârea Judecătorei Drochia (sediul Rîșcani) din 15.11.2023 sub nr.4-86/2023 menținută prin Decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 24.01.2024 sub nr.4r-966/2023.

Totodată, mai indicând, că în drept acțiunea este întemeiată pe prevederile art.45 alin.(1) Cod Contravențional – persoana al cărei drept sau interes legitim a fost lezat prin contravenție îl poate apăra prin acțiune civilă depusă conform legislației procedurale civile. Această, persoană are în special dreptul la repararea prejudiciului patrimonial și a celui nepatrimonial cauzate prin contravenție.

Mai indicând, că nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate, art.45 Cod Contravențional nu a fost contestat prin prisma omisiunii așa cum a fost formulată sesizarea în baza căreia argumentează prezenta cerere, iar obiectul sesizării intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.(1) lit. a) din Constituție, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost depusă de reprezentantul pârâtului, parte în proces.

Reprezentantul pârâtului, avocatul Sergiu Leontean, la ședința de judecată nu s-a prezentat.

Reprezentantul reclamantului, avocatul Angela Gherasim, la ședința de judecată nu s-a prezentat însă prin intermediul poștei electronice a înaintat o referință la cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate, prin care menționează faptul, că norma legală a cărei neconstituționalitate se invocă, nu împiedică, persoana vătămată, în speță SRL „Excelent-Green-Agro”, să-și exercite dreptul la acțiune civilă în temeiul dreptului comun dispozițiilor Codului Civil și Codului de procedură Civilă, care nu sunt obiect al sesizării excepției de neconstituționalitate invocate.

Mai indicând, că consideră că normele a cărei constituționalitate se cere a fi verificate, nu sunt aplicabile raporturilor juridice în cauză, or, în speță s-au aplicat prevederile art.14 alin.(1) din Codul Civil, dispozițiile art.1398 alin.(1) din Codul Civil. Ca urmare, prezentele articole din lege pot fi aplicate în cadrul judecării cauzei civile privind repararea prejudiciului și dispozițiile contestate nu au aplicabilitate directă în prezenta cauză civilă, iar soluționarea litigiului nu depinde de constituționalitatea art.45 Cod Contravențional.

Având în vedere că nu sunt întrunite condițiile menționate la capitolul 82 din Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09 februarie 2016 pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit.a) și lit.g)

din Constituția Republicii Moldova, rezultă netemeinicia cererii avocatului S.Leontean în interesele pârâtului Perju Petru Gheorghe, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și urmează a fi respinsă. Astfel, solicită examinarea cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate în lipsa sa și a reprezentantului reclamantului cu respingerea acesteia, din motivul lipsei legăturii de cauzalitate între norma contestată și obiectul ce urmează soluționat în cadrul examinării cauzei.

Studiind materialele cauzei civile, instanța de judecată ajunge la concluzia că sunt întrunite condițiile menționate în Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit. a) și lit. g) din Constituția Republicii Moldova, astfel, va solicita Curții Constituționale examinarea sesizării înaintate de către avocatul Sergiu Leontean.

În conformitate cu art. 12¹ alin.(1) CPC RM, *în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.*

Aliniatul (2) al articolului sus menționat prevede, că *la ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:*

a) *obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;*

b) *excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;*

c) *prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;*

d) *nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale avînd ca obiect prevederile contestate.*

Aliniatul (3) al articolului sus menționat prevede, că *ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîină pledoariile.*

Aliniatul (4) al articolului sus menționat prevede, că *dacă nu sînt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin.(2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.*

În același timp instanța de judecată consideră necesar a respinge cerința înaintată de către reprezentantul pârâtului, avocatul Sergiu Leontean privind suspendarea pricinii la cererea de chemare în judecată a lui SRL „Excelent-Green-Agro” împotriva lui Perju Petru cu privire la încasarea prejudiciului material pînă la adoptarea hotărârii Curții Constituționale, or, conform prevederile art. 12¹ alin.(3) CPC RM, direct este menționat faptul, că *ridicarea excepției de neconstituționalitate nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîină pledoariile.*

În situația în care Curtea Constituțională prin hotărârea nr.2 din 09.06.2016 privind interpretarea art.135 alin.(1) lit. a) și lit. g) din Constituția RM, a hotărât că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale direct de către judecătorii pe rolul cărora se află cauza, instanța aplică direct prevederile Hotărârii Curții Constituționale din 09.02.2016.

Instanța de judecată, ținând cont de prevederile legale admite demersul reprezentantului pârâtului, avocatul Sergiu Leontean prin care solicită sesizarea Curții Constituționale a RM, privind excepția de neconstituționalitate a art.45 Cod Contravențional, la cererea de chemare în judecată a lui SRL „Excelent-Green-Agro” împotriva lui Perju Petru cu privire la încasarea prejudiciului material.

În conformitate cu prevederile art.12¹, art.269-270 CPC RM, instanța de judecată,-

dispune

Sesizarea reprezentantului pârâtului, avocatului Sergiu Leontean privind excepția de neconstituționalitate a art.45 Cod Contravențional RM, la cererea de chemare în judecată a lui SRL „Excelent-Green-Agro” împotriva lui Perju Petru cu privire la încasarea prejudiciului material, se admite.

Se remite după competență sesizarea depusă de către avocatul Sergiu Leontean, privind excepția de neconstituționalitate a art.45 Cod Contravențional RM, la cererea de chemare în judecată a lui SRL „Excelent-Green-Agro” împotriva lui Perju Petru cu privire la încasarea prejudiciului material.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Vasile Nogai